

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **I. G.**, zast. advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem, se sídlem AK Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 4. 2004, č. j. 14 Az 236/2003 – 31,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 1. 4. 2004, č. j. 14 Az 236/2003 - 31, zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 23. 6. 2003, č. j. OAM-1456/VL-10-C10-2003. Tímto rozhodnutím žalovaného nebyl stěžovateli udělen v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel napadá postup soudu I. stupně a stejně tak i žalovaného spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, a to, zda je možno na případ stěžovatele vztáhnout ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu, tedy, že žádost o azyl byla stěžovatelem podána důvodně. Stěžovatel se ve své domovské zemi dostal do potíží, kdy s ohledem na konflikty v Moldávii nechtěl nastoupit na vojenskou službu. Aby se nezapojil do konfliktu o Pridněstří jako voják, byl nakonec nucen nejprve se skrývat v Rusku. Stěžovatel je přesvědčen, že jeho nechuť aktivně se účastnit jako voják vnitrostátního konfliktu je výrazem jeho politického názoru, když stěžovateli za tento politický postoj hrozila persekuce ze strany státního aparátu. Za situace, kdy stěžovatel je přímo stíhán a perzekuován za projev svých politických názorů a přesvědčení lze zcela jistě považovat za jistý druh perzekuce prováděný státním orgánem. Pronásledování pro politické přesvědčení lze přiřadit pod ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

V této souvislosti stěžovatel upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že k pronásledování může docházet nejen ze strany státních orgánů, ale taktéž může vycházet od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu.

Stěžovatel spatřuje naplnění důvodu k podání kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když má za to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nemohl spravedlivě rozhodnout. Žalovaný nepřihlédl k omezeným možnostem stěžovatele ohledně zajištění důkazních prostředků o persekuci v domovské zemi.

Stěžovatel se domnívá, že pro podání kasační stížnosti je taktéž dán důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když soud nesprávným způsobem přezkoumal předcházející správní řízení, respektive neshledal v tomto řízení procesní vady. Stěžovatel je přesvědčen, že i v tomto případě je krajský soud povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Dle názoru stěžovatele žalovaný porušil správní řád minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Rozhodnutí žalovaného je v rozporu s ustanovením § 47 odst. 3 správního řádu, neboť není dostatečně odůvodněno. Tuto vadu, dle názoru stěžovatele, nelze odstranit a proto je nutné řízení před správním orgánem provést opakovaně.

Stěžovatel rovněž nesouhlasí se způsobem, s jakým se soud I. stupně vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Z hlediska skutkového pak soud zcela přehlíží situaci na straně stěžovatele, neboť tento svůj návrat do domovské země nepovažuje vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Při vycestování zpět do Moldávie mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění státních orgánů, že stěžovatel požádal v ČR o azyl bude tento podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatel odkazuje na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2002 ze dne 31. 3. 2003. Stěžovatel se tedy domnívá, že v jeho případě jsou naplněny podmínky překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu, kterými se však žalovaný ani soud vůbec nezabývali.

Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Současně s ohledem na cizí státní příslušnost stěžovatele, z důvodu zajištění jeho přítomnosti v České republice, tak, aby mohl řádně uplatňovat svá práva u soudu, za situace, kdy azylové řízení končí doručením rozsudku krajského soudu, stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal jeho stížnosti odkladný účinek.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil písemným podáním ze dne 3. 8. 2004, kde popřel oprávněnost podané kasační stížnosti a zároveň odkázal na obsah spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele. Pouhou nechut' stěžovatele nastoupit vojenskou službu nelze dle názoru žalovaného považovat za prezentaci politických názorů. K tvrzeným vadám ve správním řízení žalovaný uvedl, že postupoval v souladu se zákonem. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ust. § 109 s. ř. s., a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 9. 4. 2003. V žádosti o udělení azylu stěžovatel uvedl, že je státním příslušníkem Moldavské republiky, nikdy nebyl členem žádné politické strany. Svoji vlast opustil dne 5. 4. 2003, neboť nechtěl nastoupit na vojenskou základní službu. Stěžovatel upřesnil, že byl povolán k nástupu na vojenskou základní službu, ale odjel do Ruské federace, kde žil až do roku 1995. Po návratu do Moldávie bydlel stěžovatel u svých známých, než se dozvěděl, že se po něm shání vojenská správa. Poté se skrýval a v roce 2000 se dobrovolně přihlásil na vojenskou správu, aby získal potřebné potvrzení pro získání zaměstnání. Když měl na vojenské správě doložit cestovní pas, zalekl se a o opět se skrýval. V dubnu roku 2003 se rozhodl vycestovat z Moldavska do České republiky.

V pohovoru konaném dne 13. 6. 2003 stěžovatel výše uvedené důvody odchodu z vlasti zopakoval a dále upřesnil, že v roce 1993 dostal povolávací rozkaz, ale chtěl využít náhradní vojenské služby. Úředník vojenské správy však po něm požadoval úplatek ve výši 800-1000 USD. Tyto peníze neměl a proto vycestoval do Ruské federace, kde pobýval do roku 1995. Až v roce 2001, kdy se doslechl, že jeho povinnost k nástupu do armády pominula, se rozhodl sám na vojenské správě přihlásit. Poté, co byl po něm požadován pas se raději skrýval a v roce 2003 se rozhodl vycestovat na radu známého ze země. Důvodem jeho nechuti vykonávat vojenskou službu byla obava ze šikanování, protože dostatečně

neovládal moldavský jazyk. Stěžovatel dále potvrdil, že se s žádostí o pomoc neobrátil na žádný státní orgán, politicky aktivní v zemi nebyl. Žádné stálé zaměstnání neměl, pracoval občasně. Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 23. 6. 2003 rozhodnutí, kterým dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu neudělil stěžovateli azyl. Současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel opustil svou vlast z důvodů, které nelze podřadit pod taxativně uvedené právně relevantní důvody pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu. Podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 13 odst. 1, 2 a ustanovení § 14 nebyly dle žalovaného taktéž naplněny. Žalovaný taktéž neshledal existenci překážek vycestování dle § 91 citovaného zákona.

Předmětné rozhodnutí napadl stěžovatel žalobou ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Žalobou se domáhal zrušení rozhodnutí a vrácení žalovanému k dalšímu řízení. V žalobě obecně namítal, že správní orgán nesprávně posoudil skutkový stav. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, aniž by shledal námitky stěžovatele oprávněnými a ztotožnil se se závěry žalovaného. Proto žalobu rozsudkem zamítl. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že důvodem pro podání žádosti o azyl stěžovatele byla jeho neochota sloužit v armádě. Z důvodu obdržení povolávacího rozkazu odcestoval a pobýval stěžovatel v Rusku, následně se skrýval ve své zemi a poté vycestoval do ČR. Uvedený důvod nenaplnuje znaky pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Výše uvedený rozsudek napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s.

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel je přesvědčen, že jeho nechuť aktivně se účastnit jako voják vnitrostátního konfliktu je výrazem jeho politického názoru, když mu za tento politický postoj hrozila persekuce ze strany státního aparátu. Za situace, kdy stěžovatel je přímo stíhán a persekuován za projev svých politických názorů a přesvědčení lze zcela jistě považovat za jistý druh persekuce prováděný státním orgánem.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže

další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Dle ust. § 12 zákona o azylu, se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 2 odst. 4 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byla neochota stěžovatele nastoupit na vojenskou službu. Krajský soud a žalovaný v souladu se zákonem vyhodnotili, že tyto skutečnosti není možné podřadit pod důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť v daném případě nešlo o pronásledování stěžovatele z důvodu rasových, národnostních, náboženských, příslušnosti k určité sociální skupině ani pro zastávání politických názorů tvrzené pronásledování stěžovatele. V případě stěžovatele nelze hovořit ani o pronásledování, které by bylo podporováno státem. Stěžovatel si na postup úředníka vojenské správy, který po něm požadoval úplatek za vyřízení náhradní vojenské služby, nikde nestěžoval. V takovém případě nelze učinit závěr, že takovéto jednání je prováděno, podporováno či trpěno úřady v domovském státě nebo že tento stát není schopen zajistit ochranu před takovým jednáním. Za situace, kdy stěžovatel uvedl, že se politicky nikdy neangažoval, nebyl členem žádné politické strany či hnutí, nelze pouhou neochotou účastnit se aktivně vojenské služby chápat jako projev politických názorů. Podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 v daném případě splněny nejsou.

Nejvyšší správní soud neshledal naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Námítka stěžovatele spočívající v kritice provedeního dokazování ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., kdy žalovaný dle mínění stěžovatele nedostatečně provedl dokazování a nerespektoval jeho důkazní nouzi ve vztahu k zajištění důkazů o persekuci v domovské zemi, není opodstatněná.

Stěžovatel namítanou vadu v dokazování nijak nespecifikoval, neuvedl, jaké další důkazní prostředky si měl žalovaný opatřit, jaké důkazy provést či k jakému závěru o skutkovém stavu měl dojít. Kritiku správního rozhodnutí nelze založit pouze na tvrzení, nejsou-li doplněna odkazem na konkrétní tvrzená pochybení. Taková tvrzení jsou soudně nepřezkoumatelná. Povinnost zjistit skutečný stav věci ukládá správnímu orgánu ust. § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu. Dle citovaného ustanovení je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí. Důkazní břemeno v řízení vyplývající z břemene tvrzení vázne však na žadateli o azyl. Správnímu orgánu nelze vytýkat jako vadu řízení,

nepřihlédl-li ke skutečnostem či důkazům jemu neznámým, případně známým pouze žadateli. Dokazování shledal Nejvyšší správní soud dostatečným, přesvědčivým, stav věci byl zjištěn spolehlivě, přesně a úplně, žalovaný i soud si opatřili potřebné podklady pro rozhodnutí, k dokazování použili všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, rozhodnutí vyplývají ze zjištěných podkladů a jsou dostatečně zdůvodněna. Skutková podstata má náležitou oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit jeho zákonnost. Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Taktéž s tvrzením stěžovatele, že je dán důvod pro podání kasační stížnosti dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nelze souhlasit. Rozhodnutí není nepřezkoumatelné nebo nesrozumitelné. Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před správním orgánem netrpělo vadou, kterou nelze odstranit, proto není nutné řízení před správním orgánem zopakovat. Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody žaloby, které stěžovatel uvedl, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s citovaným ustanovením a vypořádal se se všemi uvedenými námitkami, na obecně formulované procesní žalobní námitky soud zareagoval, a v obecné rovině se s nimi také vypořádal.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že rozhodnutí správního orgánu neodpovídá požadavkům stanoveným v ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, když je nedostatečně odůvodněno, tato nebyla v průběhu celého správního ani soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Pokud jde o námitku stěžovatele týkající se překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, tak ani s ní nelze souhlasit. Stěžovatel se domnívá, že byla tato skutečnost nesprávně posouzena, neboť v případě jeho návratu do vlasti mu hrozí nebezpečí a je tak dán důvod pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu zákona o azylu. V žalobě stěžovatel pouze v obecné rovině vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím žalovaného, aniž by konkretizoval důvody, pro které se obává návratu do vlasti a pro které lze na něj vztáhnout překážky vycestování dle ustanovení § 91 zákona o azylu. Krajský soud se v odůvodnění rozsudku v obecné rovině s tvrzeními stěžovatele vypořádal, když uvedl, že žalovaný vycházel při rozhodování z obsahu zpráv o situaci v zemi a vypořádal se se všemi tvrzeními stěžovatele.

Z informací získaných žalovaným ve správním řízení, jejichž seznam tvoří přílohu k protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu, s nimiž byl stěžovatel seznámen, zejména ze zpráv o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Moldavsku nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České

republiky. Překážku vycestování náležitě žalovaný posoudil ve svém rozhodnutí a s jeho závěry se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje.

V dané věci stěžovatel spatřuje existenci překážky vycestování v možné persekuci ze strany státních orgánů, které by byl v případě návratu do Moldavska vystaven. Ani s tímto tvrzením se Nejvyšší správní soud neztotožňuje, neboť z obsahu té části rozhodnutí žalovaného, ve které odůvodnil nevyslovení překážky vycestování, vyplývá, že neúspěšní žadatelé o azyl v České republice nejsou po návratu do Moldavska nijak postihováni.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelem podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu